

Mitt liv som (med) hund

En autoetnografisk projektidé

SUSANNE HOLST, universitetslektor i etnologi och studierektor för forskarutbildningen vid institutionen för kultur- och medievetenskaper vid Umeå universitet. Är för närvarande verksam i två forskningsprojekt, ett om musikfestivaler (del av projektet "Musikskapandets villkor" som leds av Alf Arvidsson) samt ett om våld i nära relationer och sociala medier.

När jag var barn var jag inte särskilt förtjust i hundar. Jag tjatade visserligen på mina föräldrar om att jag ville ha en hund, vilken som helst, bara för att alla andra barn jag kände gjorde så. Till slut, när jag var tonåring och hade slutat tjata om hund och nästan var på väg att flytta hemifrån, köpte mina föräldrar en whippethane. Till mig, som de sa! Jag gav honom namnet Zapper. Enligt stamtavlan hette han Seeberga Tony Tomfool.

Vi tyckte att Zapper var en väldigt svår hund. Vi har alltid beskrivit honom som egensinnig och halvild, både under hans livstid och efter. Han kom inte på inkallning, lärde sig aldrig att, sitta, ligga, gå fot eller visa "vacker tass". "Det måste vara något fel på honom", resonerade jag och mina föräldrar när han inte gjorde som vi ville. Så fort han var utan koppel vid vår sommarstuga, några mil utanför Gävle, stack han till skogs. Och vi lät honom vara. Vi gav helt enkelt upp våra försök att få honom att förstå vad vi ville. Han kom när han var hungrig och/eller trött. När det var dags att åka hem kom han aldrig när vi ropade (vi ropade trots att vi visste att han inte skulle komma), men han fanns i närheten och hade full koll på oss. Det enda sättet att få in honom i bilen var att börja köra. Då kom han som ett skott och hoppade in när vi öppnade bildörren. Han var angelägen om att visa oss sin självständighet (om jag får ta mig friheten att vara lite antropomorfistisk), men han ville inte bli lämnad ensam kvar i skogen. Vi begrep nog aldrig att det var oss det var fel på och inte på honom. Det har jag insett långt efter hans död i början av 1990-talet. Hur kan man vara så otroligt enfaldig att man utgår från att hunden ska förstå av sig självt att kommandot "kom hit" betyder att han ska komma, att kommandot "sitt" att han ska sätta

sig ner och att kommandot ”ligg” att han ska lägga sig ner? Antropomorfisering av hundar är vanligt idag. Men vad gjorde vi med Zapper? Var det inte att förmänskliga honom när vi begärde att han skulle förstå vad vi ville att han skulle göra, utan träning?

Vi gick aldrig några kurser med Zapper och vi anlät aldrig någon hundproblemkonsult eller hundpsykolog, även om det säkert hade varit en bra idé. Då kanske vi hade fått upp ögonen för hur dåliga hundägare vi var. Han fick helt enkelt vara som han var. Fri uppfostran kanske man skulle kunna kalla det. Jag vill på intet sätt förhållande tillvaron vi hade tillsammans med Zapper. Vi hade definitivt besparat oss mycket problem om vi hade gått en lydskurs. Det är bara det att vi inte ens tänkte tanken på att det fanns kurser för hundägare. Idag har intresset för hundar nästintill exploderat och utbud både vad gäller kurser och prylar till hundar är näst intill oändligt. Det är ofta väldigt långa köer till de kurser som ges: valpkurs, allmänlydnadskurs steg 1 och så vidare, ledarskapskurs, hundmöteskurs, viltspårskurs, klickerkurs, inte-dra-i-kopplet-kurs, inkallningskurs, agilitykurs, rallylydnadskurs et cetera. I slutet av 1970-talet när mitt första hundägarande var aktuellt var utbudet väldigt begränsat (har jag förstått i efterhand). Och jag hade ändå fullt upp med annat. Intresset för Zapper från min sida var inte särskilt stort. Jag spelade handboll och mina föräldrar tog hand om honom efter bästa förmåga.

När jag köpte min andra whippet år 2005 (som i skrivande stund otroligt nog är tre till antalet), nästan trettio år efter Zapper, reflekterade jag inte över mitt tidigare förhållande till hundar mer än att det inte fanns några andra alternativ än

whippet när jag och min sambo bestämde oss för att köpa en hund tillsammans. Alltså måste jag trots allt ha positiva erfarenheter av whippets utan att riktigt förstå var de kommer ifrån. Det kanske har att göra med att Zapper mest låg under täcket och sov när han var hemma!

AUTOETNOGRAFISK METOD

Under tiden som hundägare på 2000-talet har jag många gånger kastats tillbaka till gamla minnen och gjort jämförelser mellan då och nu. I den här artikeln reder jag inte ut min relation till hundar och till andra hundägare mer än jag gjort ovan, men jag ser den som en början på ett möjligt framtida projekt. Med hjälp av autoetnografisk metod skulle jag vilja angripa arenor som jag själv är deltagare i: lure coursing-prov (simulerad harjakt för vinthundar), hundutställningar, vinthundspromenader och andra aktiviteter för vinthundar och deras ägare. Jag skulle också vilja titta närmare på min nya subjektposition ”valpköpare”. Vi har köpt våra hundar från två olika uppfödare och till skillnad från slutet av 1970-talet tillskrivs jag numera identiteten ”valpköpare”. Det spelar ingen roll att hundarna är mer eller mindre vuxna, jag är ändå en ”valpköpare” och kommer för alltid så att vara, även när hundarna inte längre finns i livet! När jag är på hundutställning tillsammans med, framför allt, en av uppfödarna presenteras jag alltid som valpköpare: ”Det här är Susanne, en av mina valpköpare!” Att bli kallad valpköpare gör någonting med mig. I just de situationerna spelar ingenting annat någon roll, inga andra subjektpositioner är relevanta i de oftast ytliga relationerna mellan whippetägare (förmodligen ser det likadant ut bland andra

hundrasägare). Många finner dock sina bästa vänner i hundvärlden och då spelar självfallet andra subjektpositioner roll.

Autoetnografi är en metod där kopplingar görs mellan det personliga och det kulturella samtidigt som forskaren placerar sig själv i en social och kulturell kontext (Reed-Dahany 1997). Metoden implicerar till exempel konkreta handlingar, känsla, självmedvetenhet och självakttagelser (Ellis 2004, jfr även Ehn 2011). Autoetnografen växlar mellan att blicka bakåt och framåt. Först tittar autoetnografen genom en vidvinkellins, det vill säga fokuserar utåt på en social kulturell aspekt av sina egna erfarenheter, sedan riktas blicken inåt och belyser ett ofta ömtåligt jag som berör eller rör sig genom kulturella tolkningar (Chase 2005).

I sin bok *Creating Autoethnographies* (2010) berättar Tessa Muncey om Carolyn Ellis¹ som vid ett tillfälle blir utmanad av en forskarstuderande: ”Så du skriver bara om ditt liv? Det låter inte så svårt”. Ellis svarar:

Oh, it's amazingly difficult. It's certainly not something that most people can do well. Most social scientists don't write well enough to carry it off. Or they're not sufficiently introspective about their feelings or motives or contradictions they experience [...] Believe me, honest autoethnographic exploration generates a lot of fears and self-doubts – and emotional pain [...] Of course there are rewards, too: For example, you come to understand yourself in deeper ways. And with understanding your self comes understanding others. Autoethnography provides an avenue for doing something meaningful for yourself and the world (2010:35 f).

Med Ellis ord klingande huvudet vill jag gå vidare och utforska och skriva om mitt eget och andras hundägande med för-

hoppningen att kunna begripliggöra mitt eget och andras (whippet)intresse. Min förhoppning är att autoetnografisk metod kan ge mig de verktyg jag behöver för att uppnå dessa syften.

NOT

¹ Ellis har författat flera böcker och artiklar om och med autoetnografisk metod, till exempel *The Ethnographic I. A Methodological Novel About Autoethnography* (2004).

REFERENSER

- Chase, Susan E., 2005. "Narrative inquiry: Multiple lenses, approaches, voices", in Denzin, Norman K. & Lincoln, Yvonna S. (ed.), *The Sage Handbook of Qualitative Research* (3rd ed). Thousand Oaks: Sage.
- Ehn, Billy, 2011. "Doing-It-Yourself: Autoethnography of manual work", in *Ethnologia Scandinavica*.
- Ellis, Carolyn, 2004. *The Ethnographic I. A Methodological Novel About Autoethnography*. Oxford: AltaMira Press.
- Muncey, Tessa, 2010. *Creating Autoethnographies*. London: Sage.
- Reed-Danahay, Deborah (ed.), 1997. *Auto/Ethnography: Rewriting the Self and the Social*. Oxford: Berg Publishers.

SUMMARY

My Life as a Dog
An Autoethnographical Project Idea

During my time as a dog owner in the 2000's, I have many times been thrown back to old memories and made comparison between what it's like to be a dog owner in the late 1970's and today. This article is a beginning of a possible future autoethnographic project where I want to to my own and others' dog ownership understandable.